РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 13-го цьвітня 1915. Ч. 42. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, April 13, 1915. N. 42.

МОСКАЛІ НЕ МОЖУТЬ ДІСТАТИ СЯ ЧЕРЕЗ КАРПАТИ.

Невдачі російських війск в Скільщині.

Австрійські гармати застелюють трупами Москалів стоки карпатських верхів.

Другий німецький помічний кружляк приплив до пристани Злучених Держав.

В ГАЛИЧИНІ:

УСПІХИ АВСТРО-УГОРСЬКИХ І НІМЕЦЬКИХ ВІЙСК В КАРПАТАХ.

ВІДЕНЬ (через Амстердам і Лондон), дня 11. цьвітня. — Битви в Карпатах тривають дальше на північ від переходу коло Ужока (на Бойківщині, на полудне від Турки). Австро-угорські війска знаходять ся там на сильних становищах, перед котрими розбивають ся всякі російські напади.

На боєвім фронті від переходу коло Ужока до переходу Лупківського (дальше на захід Високого Бескида) великі маси війск остають в безпереривних битвах. Москалі раз-враз виконують напади і дістають щораз більше сьвіжих війск на поміч, але мимо того нігде не вдало ся їм посунути наперед.

В долині ріки Ляториці (на полудне від Дуклянського переходу, на угорськім боці) пробували вчера Москалі посунути ся наперед в напрямі до міста Бартфельд, але відбито їх, причім завдано їм великі страти.

Взагалі у всїх битвах на цілім карпатськім боєвім фронті поносять Москалї щодня великі страти.

Австро-угорський ґенеральний штаб оголосив нинї отсю оповістку про положенє в Карпатах:

В лїсистих горах на схід від переходу коло Ужока (східна часть Високого Бескида) зачали ся вчера завзяті бої. Німецькі війска здобули від Москалів один верх на схід від Тухольки (недалеко Сколя, Гребенова і Тухлї, над рікою Опором, яка трохи дальше на північ впадає до ріки Стрия). Сей верх заняли були Москалї останнього понеділка і мали в своїх руках цїлий тиждень і боронили його завзято до остатка. **Полонено там понад 1000 російських жовнїрів і здобуто 15 машинових карабінів.**

В долинї ріки Опора, недалеко ріки Стрия Москалї виконали кілька завзятих нападів на становища австро-угорських і німецьких війск, але по великих стратах мусїли уступити.

Вчера австро-угорські і німецькі війска взяли знова 2.150 російських жовнїрів до неволї.

МОСКАЛЇ ВСТЕЛЮЮТЬ ТРУПАМИ ПОЛЕ БОЮ В БЕСКИДСЬКИХ ГОРАХ

ВІДЕНЬ (через Лондон), дня 10. цьвітня. — У східнім Бескиді (від Лупкова до Ужока) панував учера загалом спокій.

В лїсистих горах Москалї виконують фронтові напади на наші становища. Посилають вони війска здобувати верхи приступом і цїлком не зважають на великі страти в людях, які поносять при тих нападах. **Високі стоси убитих і ранених російських жовнїрів застелюють поле бою в области, досяжній для наших гармат і машинових карабінів.**

Вчера взяли ми в полон 1.000 російських жовнїрів.

В прочих місцях нашої боєвої лінїї в Галичині не було вчера важнїйших подій.

МОСКАЛЇ ДОНОСЯТЬ ПРО СВОЇ УСПІХИ В КАРПАТАХ.

ПЕТРОҐРАД (через Лондон), дня 10. цьвітня. — В Карпатах російське війско відбило кілька відпорних нападів австрійських і німецьких війск і посунуло ся наперед.

Тепер в російських руках находить ся цїлий головний ланцюх гір, який тягнеть ся на яких 73 милї (американські) від Реґетова до Волосатого (межи Горлицями і Дуклею); не взяли ще в тім ланцюху гір одного лише верха ч. 909, на полудне від Волї Мигової.

Дня 7-ого цьвітня російські війска взяли 1.200 бранців.

В инших частях російської боєвої лінїї не було жадної замітної зміни.

МОСКАЛЇ В СТРАХУ, ЩО АВСТРІЙЦЇ І НІМЦЇ ЗАЙДУТЬ ЇХ З ПОЛУДНЯ І З ПІВНОЧИ.

ПЕТРОҐРАД (через Лондон), дня 11. цьвітня. — Великі маси німецьких війск напливають безвпинно до північної Угорщини, щоби не допустити до наїзду російських війск на угорські доли через Карпати.

З уваги на те в російських військових кругах сподївають ся, **що в короткім часї Німцї з Австрійцями виконають відпорний напад на наступаючі російські війска, щоби відбити їх на північ до Галичини.**

Австрійцї знищили всї мости над ріками, що ведуть у глубину Угорщини.

Коли би не вдала ся відпорна виправа проти Москалів з полудня, з Угорщини, на північ до Галичини через Карпати, то німецький ґенерал Ґінденбурґ має вдарити на російську армію в Галичинї з півночи, з російської Польщі, щоби унеможливити Москалям похід на Угорщину.

Ся російська телеґрама дуже баламутна. Російські „військові круги" пробують вгадати пляни німецько-австрійської весняної виправи проти Москалів, але притім дуже мотають ся.

Наперед кажуть, що Німцї й Австрійцї вибирають ся іти на північ з Угорщини через Карпати до Галичини, а дальше повідають, що вони нищать мости над ріками, що ведуть на Угорщину. Як же се можливе, аби Австрійцї вибираючи ся на північ через Карпати, нищили перед собою або навіть і за собою мости. Се було би тільки тоді можливе, як би вони втїкали на полудне. А того російські „військові круги" не говорять.

Дальше знова доносить російська телеґрама, що ґенерал Ґінденбурґ має з російської Польщі вибрати ся зі своєю армією до Галичини, але не подає, що він зробить з тими Москалями, що там стоять у боєвій лінїї проти його армії. Чи лишить їх на Божу ласку? Чи може Москалї сподївають ся, що Ґінденбурґ скоро з ними справить ся в російській Польщі, а потім піде до Галичини?

АНҐЛЇЙЦЇ НЕ БЕРУТЬ ПОВАЖНО РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ СИЛИ.

ЛОНДОН, столиця Анґлії, дня 11. цьвітня. — З телеґрам, які тепер приходять з Петроґраду, столиці Росії, доносять, що **російські війска мусять наперед побороти сильні перепони, заки дістануть ся з Галичини через Карпати на угорські доли.**

При полудневих стоках карпатських переходів (на угорськім боцї) є 24 австрійських і 6 німецьких корпусів війска, які стягнено проти російського наїзду на Угорщину.

Ся величезна армія, яка має 1,200.-000 люда, знаходить ся на дуже сильних становищах, але в тутешних військових кругах сподївають ся, що царська армія мимо того таки дістанеть ся на угорську долину.

Москалї доносять, що мають вже у своїх руках всї карпатські переходи, але з їх урядового звіту виходить, що бють ся в Галичинї на північ від переходу біля Ужока (в Скільщинї).

Битви Москалів у Карпатах і Французів в північно-східній Франції над рікою Мас (недалеко французької твердинї Верден) стоять у тісній звязи. **Французи їдуть тепер наступом на німецькі шанцї, щоби не дати їм вислати відтам війск на підмогу Австрійцям до Карпат.**

По здачі Перемишля австрійською залогою в російські руки Москалї дістали до розпорядимости 3 до 4 корпуси свого війска, яке до дня 22. марта лежало облогою довкола перемиської кріпости. Одержавши ту значну поміч, Москалї стали чванити ся перед своїми союзниками, що тепер зачнуть нову виправу на Австрію і Німеччину. Заповідали вони, що пійдуть походом на Східні Пруси; що проженуть Німців і Австрійців з російської Польщі; що проломлять австрійську лінію в західній Галичинї над Дунайцем; що займуть всї карпатські переходи і піиндуть просто на угорську столицю Будапешт; що проженуть Австрійців з Покутя (Коломийщини) та, що випруть їх з Буковини. **Одним словом заповідали Москалї велику побіду на цїлій лінїї.**

Ся сьміла московська заповідь, не знати чому, подобала ся страшно її західно-европейським союзникам (що за гонор для царя, що має таких союзників своєї нагайки!) і вони дальше її голосили голосними бубнами, аж земля тремтїла.

Але до нинї минуло вже від дня упадку перемиської твердинї три тижнї і вся російська армія з під Перемишля вимаширувала вже на фронт, а царських страхів чогось не видати.

Хто того сподївав ся, той не завів ся, але анґлїйські військові „знавцї" і редактори американських „фони-пейперс" не сподївали ся, аби цар був такий негоноровий та ломив свої приреченя. Тому то їх серце тепер повне жалю до царського престола. Куди глянуть на карту, не бачать походу царської армії. Ворожі столицї цїлї, в Карпатах російські прапори не застромлені ще анї на Говерлї, анї на Чорногорі, анї на Сивулї анї на Попадї анї навіть на Маґурі коло Тухлї в Скільщинї.

З тої телеґрами, яку подаємо вгорі з Лондону, видно, що Анґлійцї немов докоряють Москалям за їх нездійснимі обіцянки і неправдиві відомости, бо говорить ся там, що Москалї хоч заповідали, що заняли всї карпатські переходи, **то одначе після їх урядового звіту виходить, що бють ся ще в Галичинї на північ від переходу коло Ужока (в Скільщинї).**

По правдї Москалї урядово признали ся, що заняли один тільки перехід Дуклянський (без зелїзницї), а всї инші донесеня були неурядові і ще, здасть ся, чимало снїгу стопить ся в Карпатах, поки урядово Москалї потвердять занятє прочих карпатських переходів.

Дальше Австрійцї звертають увагу, що Москалї доносять, що на Угорщинї є австрійсько-німецьких війск один мілїон і 200 тисяч. Се Москалї їм доносять на те, аби їх союзники знали, що вони боять ся іти на Угорщину, бо там є великі сили противника.

Анґлійцї знова хотять вколоти 180-мілїонову Росію, що не має потрібного числа своїх війск проти тої сили на Угорщинї і каже вкінци, що Франція помагає Росії своїм військом, бо іде наступом проти Німців, хотячи здержати висилку помічних німецьких війск з Франції в Карпати.

Російським мінїстрам і військовим комендантам безперечно не мило читати такі річи, писані їх союзниками, але що вдіяти, треба бути приготованими і на гірші.

НОВА АВСТРІЙСЬКА ПОБІДА У СКІЛЬЩИНЇ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), дня 12. цьвітня. — Австрійсько-угорські війска осягнули новий успіх на схід від карпатського переходу коло Ужока (у Скільщинї). Побили вони там вчера Москалів і взяли в полон 700 люда.

Ся відомість викликала велику радість серед австрійської армії, бо вона бачить, що Москалї не мають сили дістати ся через перехід коло Ужока.

В лїсах на схід від того переходу битви тривають ще дальше.

В полудново-східній Галичинї (між Коломиєю і Станиславовом) виконали Москалї останної ночи кілька нічних нападів, які відбито.

Вчерашного дня були тільки гарматні перестрілки з обох неприятельських сторін.

В РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ:

НІМЕЦЬКІ УСПІХИ В РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН (бездротна телеґрама до Сейвіл, Л. Ай.), дня 11. цьвітня. — Німецький головний ґенеральний штаб оголосив нинї таке оповіщенє про воєнне положенє в російській Польщі:

Недалеко Маріямполя і Кальварії, а також коло міста Клімкі відбито всї російські напади. Недалеко Бромержа прогнано Москалів з одного села, причім 80 їх попало в полон. Здобуто від них також три машинові карабіни.

В полудневій части російської Польщі в останних днях були завзяті гарматні перепалки.

В НІМЕЧЧИНІ:

КІЛЬКО НІМЕЧЧИНА МАЄ БРАНЦІВ?

АМСТЕРДАМ, Голяндія (через Лондон), дня 10. цьвітня. — Нинї прийшла сюди телеґрама з Берлїна, столицї Німеччини, яка доносить, що дня 1-ого с. м. було в Німеччинї 812.808 воєнних бранців; в тім було 10.175 офіцирів і 802.633 простих жовнїрів.

Число тих бранців після поодиноких держав розпадасть ся ось-так:

Москалів: 5.140 офіцирів і 504.210 простих жовнїрів;

Французів: 3.686 офіцирів і 238.496 простих жовнїрів;

Бельґійців: 647 офіцирів і 39.620 простих жовнїрів;

Анґлійців: 520 офіцирів і 20.307 простих жовнїрів.

КІЛЬКО ГАРМАТ ЗДОБУЛИ НІМЦЇ ЗА 7 МІСЯЦІВ?

БЕРЛІН (бездротна телеґрама до Сейвіл, Л. Ай.), дня 10. цьвітня. — Після урядової лїсти, яку нинї тут оголошено, дня 1-ого марта с. р. було в Німеччинї 5.510 гармат, здобутих від неприятельських війск.

В тім числї є 3.300 бельґійських гармат, 1.300 французьких, 850 російських і 60 анґлійських.

НА МОРИ:

НІМЕЦЬКИЙ ПОМІЧНИЙ КРУЖЛЯК „ПРІНЦ АЙТЕЛЬ ФРІДРІХ" ЛИШАЄТЬ СЯ В АМЕРИЦЇ.

ВАШІНҐТОН, Д. К., дня 10. цьвітня. — Німецький воєнний помічний корабель „Прінц Айтель Фрідріх", котрий недавно по затопленю 13 торговельних кораблів (12 анґлійських і французьких та 1 американського) причалив був до пристани Злучених Держав в Нюпорт Нюс, Вірджінія, — лишаєть ся до кінця війни у Злучених Державах. Капітан того корабля Тіріхзен рішив ся остаточно на се, бо не міг виплисти на повне море через те, що ожидали на нього недалеко американського побережа анґлїйські воєнні кораблї. Німецький помічний кружляк відплив до пристани Норфолк.

ДРУГИЙ НІМЕЦЬКИЙ ПОМІЧНИЙ КРУЖЛЯК В АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРИСТАНИ.

НЮПОРТ НЮС, Вірджінія, дня 12. цьвітня. — Ледви відплив німецький помічний кружляк „Прінц Айтель Фрідріх", **приплив сюди вже другий німецький помічний кружляк „Кронпрінц Вільгельм".**

Буяв він по водах земської кулї 255 днів і затопив 14 торговельних кораблів, 9 анґлійських, 4 французькі й один норвеський. Одначе за весь той час неприятельські воєнні кораблї не вспіли його зловити і він по тій довгій бурливій мандрівцї причалив учера до американської пристани.

„САМОВБИЙСТВО" АНҐЛЇЙСЬКИХ ВОЄННИХ КОРАБЛЇВ.

ЛОНДОН, дня 10. цьвітня. — Приватні вісти, які наспіли з Дарданелїв (турецький пролив), доносять, що **Анґлїйцї затопили два свої власні воєнні кораблї „Ошен" та „Іррезистибл".** Були вони сильно ушкоджені гарматними кулями з турецьких фортів і не було надії, аби вони могли доплисти до анґлїйської пристани до направи. Тому доправлено їх торпедами з анґлійських торпедовців і так післано їх на дно моря та унеможливлено Туркам загарбати їх для себе.

Коли хочете мати спокій в родинї, то мусите купити календар У. Н. Союза на 1915-тий рік, бо нічим так не задоволите цїлої родини, як власне тим календарем. Він такий красний і цїкавий, що кождий покине пусту сварку або сплетнї, а візьметь ся до читаня і навчить ся богато цїкавих та вартісних річий. Один примірник коштує всего вже разом з почтою 60 ц. Купіть собі і радьте другим. Замовленя посилати до „Свободи".

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ Є ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦЇ!

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda“.

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі“ редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

ЧОГО БАЖАЄ НІМЕЧЧИНА?

Статю під сим заголовком помістив шведський публіцист Ґустав Сієстен в одній шведській часописи в половині жовтня 1914. р. На сю статю звернули увагу анґлійські дипльомати, а анґлійський посол в Швеції перетолкував її сейчас по її появі і вислав анґлійському секретареви заграничних справ, сер Едвардови Ґреєви. Сю статю уважають за урядове толкованє намірів Німеччини. Тому, що в німецьких плянах грає ролю й Україна, подаємо її нашим читачам в скороченю.

„На східнім фронті центральних держав (Австрії і Німеччини) панують зовсім инші відносини, ніж на західнім. **Австрія не має наміру забрати для себе якийнебудь край, противно, вона радо відступила би часть Галичини для утвореня нової держави.** І Німеччина і Австрія хочуть утворити вільні держави для заборола (пуфферштаат) межи собою а російським царством.

„Навіть балтійських провінцій не хоче взяти Німеччина для себе, хоч там є богато Німців, але вона хоче утворити з них, так само як і з **Фінляндії,** независиму державу. Дальше, держави **Польща і Україна** були би вислідом побіди Австрії і Німеччини.

„Яке бажанє ставила би Німеччина до тих новоутворених держав? — Нічого більше, лише хотіла би зорґанізувати **економічний союз спільно з Німеччиною на чолі,** великанський цловий союз („Цольферайн“). Після гадки державних німецьких політиків такий цловий союз мав би лише за конкуренту Злучені Держави північної Америки. Тоді було би дві сильні держави на сьвіті, а то цловий союз під проводом Німеччини і Злучені Держави в Америці.

„Початок до тої нової економічної орґанізації виринув на спільних конференціях Австрії і Німеччини. Коли би такий союз числив лише 120 мілїонів людий, то він становив би притягаючу силу для меньших держав. **Швайцарія й Голяндія** певно забажали би приступит також до того союза, а **Скандинавські краї,** разом з новоутвореною **Фінляндією заключили би північний цловий союз.** Сей знова північний союз міг би знайти підставу злучити ся зі союзом середної Европи.

„Такий отже союз обіймав би около 175 мілїонів людий. Наклін **Італії** до сього союза був би неминучий, а відтак **створенє Злучених Держав Европи,** оснований на добровільній торговельній злуці, було би дуже близким здійсненя.

„Торговельна унія, що обняла би ріжні народи, мала би пануючий вплив на заграничну політику і була би найліпшою запорукою тривалого загального мира. Жива виміна вигод, оживлена виміна культурних ідей — все те було би здобутком такої унії; тоді найдальші околиці, від Північного аж до Середземного моря, від Нідерляндів аж до широких степів України були би звязані одним спільним інтересом.

„Всі держави, які приступили би до сього союза, зискали би на тім. Лише одна европейська держава стратила би на тім, а то **Анґлія,** обіцяний край для середної верстви, котра збирає тепер сметанку з промислу цілого сьвіта, використує всі народи і є головним сьвітовим банкиром.

„Німеччина заявляє, що тепер така середна верства пережила ся. Систем банків вже так розвинений в цивілізованих краях, що не потребує посередників і така на приклад Швеція може безпосередно зносити ся з Австралією чи Арґентиною і вимінювати свої товари впрост, поминаючи Лондон“.

Конець статї містить в собі виводи, що німецький мілїтаризм є лише конечностию для удержаня мира і, що по війні, коли Німеччина виграє, вона сама знищить мілїтаризм, бо вона не думає про мілїтарну висшість понад всїми, лише про витворенє нової економічної орґанізації в Европі.

ЦАР КЛИЧЕ РЕЗЕРВІСТІВ З АМЕРИКИ.

Російський ґенеральний консулят у Злучених Державах видав зазив до всїх російських „підданих“ у Злучених Державах, щоби їхали своїм коштом до Росії бити ся за царя. Сей зазив відносить ся до всїх резервістів, ополченців і рекрутів. Консулят обіцює вислати їх до Росії найблизшими анґлійськими кораблями.

Видно, круто в Росії, коли аж до Америки відзиваєть ся Микола Миколаєвич за людьми до війска і то за всїми, що лише обовязані до військової служби.

Деж тих 20 мілїонів війска, про які з початку війни голосили телєґрами з Петроґраду (тодї ще з — Петербурга!) ?!?

Круто також в Росії, як видно, — з грішми, коли хоче, аби її „піддані“ їхали бити ся за царя своїм коштом; не лише житє мають віддати за „батюшку-вішателя“, але і майно. Чи не заборона горівки спричинила, що царська каса така порожна?

Сей зазив відносить ся до „підданих“ російської держави, котрі переважно є темні, сьвіта божого не знають і не відають, що робити.

Тому то наші сьвідомі люди повинні їм прийти з помочию і дати їм раду.

Треба їм пояснити, що всї, що ішли в Росії на війну, не ішли добровільно, лише з п р и м у с у. Колиб вони мали були йти добровільно, то був би цар без війска.

Тимбільше дивно виглядало би, як би відси, зі Злучених Держав, зі свобідного краю, ішов хтонебудь д о б р о в і л ь н о бити ся за царя, за його престол, шибеницю, нагайку і славну Сибір!

Тому то тяжко припустити, аби який російський „підданий“, але зі здоровим розумом, їхав добровільно згинути за царя.

Але може хто з них гадав би собі, що царський уряд його примусить їхати?

На се є відповідь, що передівсїм хто гадає тут лишити ся на все, може собі кпити з усїх царів і під-цариків. Хто-ж гадає вернутись до Росії по війні, то не має чого занадто боятп ся, бо просто скаже урядови, що російський консулят не давав гроший на дорогу, а він тоді **своїх гроший не мав,** а крилами до дорогого (дорогий, бо бере дорогі податки майна і крови) царя не міг прилетїти.

Колиж би вже хто конче таки хотів поїхати до Росії на поле війни і то своїм коштом і не зважав на се, що їде на смерть, то повинен призадумати ся, яка і кому буде користь з тої великої жертви, яку він приносить своєю особою.

Такий чоловік, котрий їде готовий на смерть, а їде відси, з краю волї і свободи, повинен подумати над тим, аби жертву свою принести не для царя, **а для волї свого народа.**

Найбільшим ворогом всїх народів Росії є царський уряд, який держить 180 мілїонів людий в неволї і темноті. А той уряд устунить ся раз на все, як настане в Росії **дійсна конституція.** Сеї конституції не дасть цар добровільно, але під примусом революції, так як було перед 10-ма роками по російсько-японській війні.

Серед робітничих мас в Росії і серед війска вже зачинають ся, як доносять чужі часописи, приготованя до революції і революція може вибухнути без огляду на те, чи Росія програє, чи побідить.

Отже велику прислугу зроблять ті російські резервісти, котрі виїдуть відси, з краю свободи, **коли серед російської армії будуть пропаґувати кличі визвольної боротьби проти царату, коли будуть закликати жовнїрів до бунту, до революції.**

Як по війні у революції візьмуть участь як найбільші маси робітників і війска, то можна сподївати ся, що вже раз настане в Росії дійсна воля і свобода. За волю поневолених народів Росії не жаль і віддати своє житє.

РОДИМЦЇ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ,

ВАРВАРСТВА МОСКАЛІВ.

Як Москалї господарили на Буковині.

Московське воєнне пресове бюро оголосило заперечення звірств московських жовнїрів, яких вони допускали ся в занятій Галичині і Буковині. Се має бути відповідь на отверте письмо посла до ради державної у Відни, Райцеса, котрий оголосив письмо до московського міністра заграничних справ, Серґія Сазонова, в австрійських і німецьких часописях.

Яко доказ на правдивість починених закидів наводять часописи слїдуюче:

Воєнне пресове бюро, 1. марта 1915. — В часі моєї подорожи по Буковині мав я нагоду оглядати на кождім кроці звірські вибрики московських жовнїрів. З урядових протоколів, котрі споряджують краєві власти і з записок офіцирів жандармерії, можна довідати ся про болїсні і страшні річи. В Чернівцях споряджено 142 протоколи про рабунки, тяжке побитє, знасилуванє і убийства Москалїв, яких вони допустили ся в часї занятя сего міста. Московські власти не робили ніяких заходів, щоби сему запобічи. В місті, в жидівській дільници, де були мешканя офіцирів і московських урядників, були найстрашнійші вибрики. Сею заразою були передівсїм навіщені улиці: Зелїзнича, Жидівська і Жерельна. В Садаґурі і на передмістю на північ від Прута в Сучці урядили Москалї в дни відвороту з Буковини, 17. лютого, погром Жидів. Убито чотирох Жидів; одного за се, що став в обороні знасилуваної жінки. Над Серетом скатовано сьвященика греко-орієнтальної церкви, відтак привязано його до дерева і так приневолено його бути сьвідком знасилуваня його жінки. В Яблінці підпалено дім і заборонено виносити щонебудь з него. Властитель сего дому виніс з хати два коци, щоби мав чим прикрити в ночи свої діти. За се Москалї розпняли його на стовпі і він стояв розпнятий так довго, поки не згинув. Се діяло ся в селї над Білим Черемошем, недалеко Яблінеці на Татарськім шляху.

Страшного убийства доверпили Москалї на найбогатшім мешканцеви Сторожинця 14. лютого. (Сторожинець положений на північ від Черновець) В ночи напали Москалї на його дім і без поданя причини винесено його з дому і повішено на дереві. Коли мотуз урвав ся, перерізали нещасному горло. Відтак вибрано трупови очи, обрабовано і зіставлено нагого на снїгу.

Се лише кілька примірів бестійських варварств московської армії на Буковині. Мушу однак додати, що Татари і Турки в московській армії повздержувались від рабунків і насильств, заявляючи, що їх віра заказує се.

Курт фон Реден.

Образок з московської неволї.

В одній угорській часописи в Дебречині описує московську неволю один жовнїр, котрому пощастило ся утїчи. Він оповідає так:

„Одного пополудня вислано наш малий відділ на звіди в Карпатах. Ми виїхали на один горбок, з котрого могли видїти добре ворога. Були ми дуже близко Москалїв. Нараз ми пізнали, що нас побачено і почалисьмо вертати. Однак ми побачили, що ззаду нападає на нас великий відділ козаків. Тоді командант сказав: „Дїти! Коли маємо умирати, не даймо нашого житя тано!“ Ми позлазили з коний і розпочали стріляти. Козаки падали один за другим. З нашого відділу остало лише вісїм. Кінець був такий, що нас полонено. Вечером приведено нас до малого села, де московські офіцири нас обступили і почали допитувати красними словами, обіцяючи нам великі гроші, де находить ся наша армія, де є наші ґенерали, які наші сили і т. п. Ми відповідали, що о нічім не знаємо. Тоді вони почали нас проклинати і завели на подвірє, де дикий фельдвебель бив нас по голих плечах нагайкою з дротяними кінцями, що аж тіло відпадало кавалками. Наші плечі стали одною великою раною, але ми не зрадили. Коли кати побачили, що не видобудуть з нас нічого, замкнули нас в стайні і не дали нічого їсти так, що з голоду ми не могли устояти на ногах. До сего обкладали нас кождого раня нагаями. Одного вечера прийшов наш кат-фельдвебель і сказав нам, що нас рано повісять. Ми почали думати про утечу.

„Острогами почали ми лупати глиняну стїну, аж зробили отвір, котрий відтак продерли настільки, що можна було пересунутись. І так утїкли ми з вязниці. Утїкалисьмо лише ночами, а їлисьмо сухі корінці і кору. Виголоднїлі і покриті ранами на цілім тілї надибали ми нашу піхоту, котра привела нас до нашого табору“.

Повисше наведено кілька зразків дикости, лютости і варварства „освободителїв Славян“. Нехай кождий перечитає се з увагою і перекаже нашим задурманеним кацапам, аби вони знали, що є приклонниками найдикших варварств, від котрих весь сьвіт відвертаєть ся з відразою. Ми не накликуємо нашого народу, щоби плюв в лице кацапське, не взиваємо, щоби бив кождого кацапа, де лише його подибле, не кажемо, щоби гонити кацапів зі своїх хат так, як се робила і робить яничарська „Правда“, але кладемо обовязок на кождого чесного і сьвідомого Українця, щоби при всякій нагоді старав ся переконати кождого такого задурманеного кацапа, що наш нарід не має і не хоче мати нічого спільного з варварськими Москалями і що кацапські кличі і зазиви є словами платних яничарів і Юдів нашого народу, котрі продають наш нарід Москалям як Юда продав Христа. Що за рублї се вони роблять, нехай переконає кождого се, що один провідник кацапський за свою підлу роботу вже зістав нагороджений, бо остав цареславним місіонарським провідником. Ось де їх ідея, де їх переконаня.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Лист з Сопрон (Угорщина), писаний 27. січня 1915.

Дорогі Тату! Доношу Вам, дорогі Тату, що я тепер є при війску на Угорщині в Сопрон при 45 реґіменті. Я з ласки Господа Бога здоровий і поводить ся мені добре. Я зістав асентерований в Сяноку 12. вересня і зараз за 8 днів поїхав з Сянока до Сопрон. З нашого села поїхало нас 16 і булисьмо всї разом через два місяцї, потім нас розділили. Андрей Нієвич зпід дебри, Іван Хрін і инші пійшли до инших реґіментів. Зі мною зістали Стефан Попіль з Ротнівки і Стефан Крайник. Крайник приїхав зі шпиталю, бо був у війні... то він є також в тій компанії що я і буде рекрутів обрихтировувати. Був з нами також Йосиф Демкович Олень, але пійшов вже другий раз до війни, а також Франціпюк Попіль пійшов вже другий раз. Більше нема нікого з нашого села з нами. Писав я до мами і менї відписали, що Михайло Білас був в Перемишли і писав до них ще 17. жовтня і тоді був ще здоровий, а пізнійше не було від него вістки. Доношу Вам, дорогі Тату, що як я був дома, то ще всьо було, тілько взяли коня нам до війска, того старого, бо був асентирований, але за него не заплатили, тілько дали квит. В той час взяли в нашій Добрій 23 коні, а на форшпан поїхало 68 фір. В нас взяли тілько одну ялівку, бо всюди брали, де було більше. — Поздоровляю Вас, дорогі Тату, і щоби Господь допоміг, аби ми всї ще разом жили ся разом. Михаїл Демкович.

Сей лист писав до Дмитра Демковича його Михайло, котрого асентирували в 21 році житя. Походить він з Доброї, повіт Сянок.

II.

Лист з Гіча, писаний 9 січня 1915 р.

Дорогий Мужу! Хочу довідати ся о Твоїм здоровлю і поводженю. Ми, Богу дякувати, всї здорові а поводить ся нам дуже зле, бо коло нас війна, та всьо позабирали Москалї: худобу, свинї, збіже, а навіть кури і всьой дріб, а плоти поломили і попалили. Села наші дуже понищили — нехай Бог боронить кождого хрещеного від такої зарази як ті Москалї. Коло нас страшна хвиля настала і як її перебути і коли то мине, то один Бог знає. Дорогий Мужу! Я лист Твій отримала,

НИКОЛАЙ „ОСВОБОДИТЕЛЬ“.

(Tsar „Liberator“).

Russian Tsar who wants to „liberate“ the Austrian Slavic nations from constitutional regime and western culture, and his western allies helping him in that great task.

—o—

Приклонники царя в Росії задумують назвати теперішного царя Николая II. — Николаєм Освободителем і поставити йому памятник. На камінній підставі має стояти цар зі смолоскипом, рушницею і нагайкою.

Смолоскип має нагадувати, як він пускав з димом бідні хлопські хати в Галичині, на Буковині і на угорській Руси. Се ніби значить, що він освободив людий з їх майна і достатку. Пустив їх на волю голих, як Бог сотворив.

Рушниця має нагадувати той царський інструмент, котрим він мілїони людий освободив з житя.

Нагайка має нагадувати свободу царя — гонити людий на смерть, на шибеницю, до тюрми і на Сибір.

На памятку, що в теперішній війні пійшли Росії на поміч західно-европейські свобідні держави, а то: Бельґія, французька република і свободолюбна Анґлія (Джан Булл), будуть і вони увіковічнені на тім памятнику царя „Освободителя“. Царський памятник має бути ніби на колесницях, які мають тягнути запряжені в царські ярма дві свобідні західно-европейські держави. Се має бути доказ царської свободолюбности, що цар позволив, аби свобідні держави запрягли ся в його ярмо. Вершком свободолюбности царя є те, що він позволив у найбільше ярмо запрягти ся французькій републиці. Запряжені у ярма Бельґію і Францію підганяє ще з боку услужна свободолюбна Анґлія. Анґлія (Джан Булл) міркує, що і се значна поміч для царя-„освободителя“, бо инакше ті дві держави не були би всилї так тягнути царської колесниці як тягнуть.

Не жаль би було поставити цареви такий памятник, як би він 180 мілїонів своїх „підданих“ освободив від свого панованя.

в котрім Ти пишеш, щось вислав мені 100 корон, але гроший не отримала, бо Москалї вже тодї порозбивали почти і колїї. Тепер, дорогий Мужу, не важ ся посилати гроший, бо вони не дійдуть, бо Москалї вкрадуть. Тепер Москалї обступили Перемишль і Краків і так стоять. До нас прийшло 600 козаків і будуть стояти в нашім Гічу і в нас буде 3 козаки. Мало що всього було і то проклятий ворог зїсть. Ми не знаємо, як ми витримаємо те нещастє. Ви може там чуєте більше про ту війну страшну і як би ви зобачили, що тут виробляє ся, то серце ваше пукло би з жалю від тих страшних мук. В нашім повітї є російський староста і він всїм урядує. Він сказав війтови, щоби всьой жидівський ґрунт списати і подати до староства, а він на весну буде продавав людям на сплати на пять лїт. Хто схоче купити, то буде міг. По цїлій Галичинї було написано, що має бути цїла Галичина спалена і вирізана. В нашім селї Гічу стояли Мадяри, але як надійшла велика сила Москалїв, то вони мусїли втїкати, а Москалї сипали за ними град куль. В нашім селї спалили 3 хати, а сусїдські села спалені цїлком: Забіри, Сонковець і Річки. Страшна то була хвиля, як ми видїли, що сусїдські села горять. Всьой нарід плакав, що стерпіти було годї. Не знаю, чи сей лист отримаєш... Парася Клим.

Сей лист писала жінка до свого мужа, котрий перебуває в Скрентон, Па.

Петро Карманський.

ЛИСТ З ПОЛЯ.

Поклоном шлюсь до тебе і до хати
З країн далеких, з поля боротьби,
Яке скородять кулї і ґранати
І замісць сниб виорюють гроби.

Менї тут добре. Мундур мій красила
Вже тричі кров, одначе се пусте...
Десь набираєсь в чоловіцї сила
І дух завзятя все росте й росте.

Нераз до рову під покровом ночи
Заблудить спомин з давних гарних днів;
Нераз під градом куль заступить очи
Сльоза тоски і серце здавить гнів.

Та що й казать... Не припускай до себе
Журливих дум: Я верну ся либонь...
А ляжу — цить! Про діти і про тебе
Подбає Той, що слав на нас огонь.

Відень, сїчень 1915.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ СЕМА ЛЇСТА СТРАТ УБИТИХ, РАНЕНИХ, ПОЛОНЕНИХ І ПРОПАВШИХ В ТЕПЕРІШНІЙ ВІЙНІ УКРАЇНЦЇВ. ЦЇНА ОДНОЇ ЛЇСТИ 15 ЦНТ., СЇМОХ ЛЇСТ РАЗОМ 75 ЦНТ. НАБУТИ ЇХ МОЖНА В „СВОБОДІ".

НОВИНКИ.

ІСПИТ ЗРІЛОСТИ В УКРАЇНСЬКІЙ ҐІМНАЗІЇ У ВІДНИ.

У нас вже була згадка про те, що у Відни заложено для синів Українцїв, що втїкли з Галичини до столицї Австрії, українську ґімназію. Тепер подаємо за віденським „Дїлом" вислїд іспиту зрілости, який в тій ґімназії недавно відбув ся. Подаємо се з уваги, що може хто з наших читачів має між ними свояків або знакомих, тож се буде для них цїкаве. Перед іспитовою комісією при українській ґімназії у Відни здали іспит зрілости отсї ученики: Ковалиско Антін, Наконечний Теодор, Храповяк Михайло, Дидик Олександер, Паньківський Стефан, Онишкевич Роман, Кац Яків, Боберський Іван, Рудник Стефан, Юзвішинський Зенон, Бабій Августин, Клим Василь, Артимович Антін, Кузьмич Ярослав, Голинський Григорій, Кубішин Лев, Коцур Іван, Скотляк Ярослав, Смачило Стефан, Велигорський Михайло, Завірютюк Олександер, Йовик Григорій, Палїїв Дмитро, Плашкевич Іван, Бандрівський Михайло, Джуранюк Михайло, Клосевич Михайло, Левицький Роман, Мельник Михайло, Тарнавський Осип, Алексевич Тадей, Лучинський Василь, Мароній Маріян, Чичкевич Михайло, Верблак Михайло, Гайманович Ярослав, Новаковський Семен, Селепей Дмитро, Яремич Іван, Василишин Іван, Демків Петро, Гуманюк Михайло, Петринюк Юрій, Барабаш Микола, Сеньків Семен, Шкрумепюк Юрій, Кузьмович Стефан, Кисїль Осип, Фодишин Павло, Целевич Лев, Арсенич Микола, Швець Михайло, Романишин Теодор, Салдан Микола, Білинський Володимир, Берхуляк Іван, Гнида Василь, Чубатий Лев, Кіржецький Стефан, Калина Андрій, Матусяк Ярослав, Кривий Теодор, Соколовський Юліян, Кульматицький Григорій, Дорошенко Михайло, Козак Стефан, Конрад Іван, Лазор Іван, Харкаліс Олександер, Клюс Петро, Шиманський Келестин, Глинка Лев, Слобода Лев, Юрків Лев, Піцан Юрій, Марич Дмитро, Близнюк Петро, Голубець Микола, Романовський Іван, Долинський Анатоль.

З того, кілько молодежи в тій ґімназії побирає науку в рідній мові і кілько учеників мало можність здати іспит зрілости, видно, яке велике значінє і вагу на поли нашого середного шкільництва має снованє її у Відни.

РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЙСЬКІМ ВІЙСКУ.

„Русское Слово" доносить з певного жерела, що около 20 процент всїх офіцирів російської армії є перенятих революційним духом. Се число росте з кождим днем, але рівночасно росте і правительственний надзір над ними. На разї нїхто в армії не думає отверто виступати з революційною пропаґандою. Люди мусять боротись, бо ворог розумний і сильний. Можливо, що приготовляюча робота в орґанізованю революції видасть плоди сейчас по війнї. Революція вибухне по війнї без згляду на те, хто виграє війну.

КРАДЇЖИ В ЗАХІДНІЙ ҐАЛИЧИНЇ В ЧАСЇ ВІЙНИ.

Знайшло ся богато лихих людий, які користаючи з воєнного замішаня, кинули ся на чуже майно. Та за се мусїли відповісти перед судом. Найбільше карних розправ за такі воєнні крадїжи відбуло ся в послїдних часах в карнім судї в Кракові. Між иншими відповідав дня 26. сїчня с. р. перед карним трибуналом в Кракові Петро Стршелєцкі з Величкі за се, що з опущених склепів і мешкань забрав бавовняні матерії, жіночі шапки, лямпи, шкільні знаряди і т. д. Трибунал засудив його за се на 8 місяців тяжкого арешту з постом що тиждень. За подібні крадїжи засуджено там також Марію Здєрску з Величкі на 6 місяців тяжкого арешту з постом що тиждень, і двох сїльських парубків з Церекви під Бохнею, а то: Кароля Пшенюрка на 3 місяцї тяжкої вязницї і Казимира Ґураля на 6 місяців тяжкої вязницї, обох послїдних за те, що обікрали крамницю в Уйстю Сїльнім і украли війскову дерку.

ЗАКОН В СПРАВІ ПОМОЧИ ДЛЯ ВДІВ.

В середу 7. цьвітня підписав ґовернер нюйорського стейту закон в справі помочи для вдів. Після сього закона мають дістати матеріяльну підмогу від держави ті вдовицї, які мають на удержаню дїти низше 16 лїт. Ся поміч одначе не може бути більша як кошти удержаня дитини в публичнім сирітськім домі. В кождім повітї один судія, а в кождім містї нюйорського стейту майор міста мають утворити дїточу добродійну раду, котра має постарати ся о переведенє закона в житє. Сї урядники не побирають платнї, але дістають зворот коштів.

РОСІЙСЬКИЙ БАЗАР В НЮ ЙОРКУ.

Російсько-американське товариство для потерпівших підчас війни в Росії уладжує в Ню Йорку російський базар, з якого дохід призначений на поміч для вдів і сиріт по жовнїрах в Росії. Базар уладжений у великій галї 71-ого полку при 34-тій улици обіч Парк евні (71st Regiment Armory, 34th St. & Park Ave., New York City) і буде отворений протягом слїдуючого тижня, від понедїлка, дня 12-ого до суботи, дня 17-ого цьвітня с. р.

На базарі будуть будки з американськими і російськими товарами; по серединї будок буде місце на танцї і концерти. Окремі місця будуть для ріжних забав, а в одній галї буде цїлий тиждень вистава живих образів з житя ріжних народів Росії.

Обіч ріжних цікавих річий буде на базарі український вітрак, яко оказ українського домашного промислу.

Почетною предсїдателькою комітету, що уладжує сей базар, є жінка російського амбасадора з Вашінґтону панї Бахметєва.

Українцї не повинні відтягати ся від участи на тім базарі через те, що він російський. Цїль того базару є благородна — помогти вдовам і сиротам по жовнїрах в Росії. Ся поміч безперечно буде для всїх нещасних, без ріжницї народности, отже і для українських, бо майже півтора міліона українських жовнїрів покликано в Росії на поле бою. Одначе, коли би дохід був призначений навіть для самих тільки вдів і сиріт московських, то і тодї не було би нічого злого, як би український гріш пійшов на сю цїль, бо у відношеню до жертв війни в культурнім сьвітї не робить ся ріжницї і се вже також показують культурні народи через те, що підчас війни обходять ся по людяному з усїми раненими. Члени Червого Хреста є обовязані давати поміч раненим не лише зі свого табора але і з неприятельського. Впрочім, серед нашого народа і так не було ненависти до простого московського народа, який терпить таксамо неволю в Росії як і наш, тож і нїхто не повинен уважати за зле, як кине лепту для вдів і сиріт того народа. Розуміє ся, що передівсїм мусимо мати на гадцї недолю українських вдів і сиріт, але не можемо цїлком замкнути ся і перед другими, як не робить того цїлий культурний сьвіт.

З ПОЕЗІЙ ОСЛІПЛЕНОГО.

Колиб ти знала, як менї тужно,
Як менї банно за тобою,
Прийшла би ти й склонила дружно
На мою грудь головку свою.

Прийшла би ти... Даремні мрії!
І так тебе я не побачу...
В тій вічній темній, чорній ночи
Я образ твій все більше трачу.

Та всетаки коли ти прийдеш,
Стає в душі так ясно, мрійно...
В таку мить я лише бажаю,
Забуть про все, заснуть спокійно,
Заснуть на все...

В шпитали у Відни, 14. XII. 1914.

Андрій Волощак.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше:

293. Донора, Па. Бр. сьв. Димитрія, від. 25 Н. П., жертвує зі своєї каси для убогих і сиріт до краю $15.00; від поодиноких членів зібрано $2.00. — Разом **$17.00**

Сю квоту висилаю в цїлости на руки „Свободи". — **Алексей Цепко.**

294. Нюарк, Н. Дж. Хвальна Редакціє „Свободи"! Посилаю на Ваші руки моні ордером $6.75 на Фонд для голодуючих і потерпівших наших братів і сестер в старім краю. Сю квоту зложили на Воскресенїє Христове отсї особи: Йосиф Дзюбатий, Стефан Дзюбатий, Катерина Конопада, Анна Соколовська і Евдокія Малецька (донька Федька) по $1.00; Іван Третяк, Михайло Кузь і Василь Дзюбатий по 50 цнт.; Іван Гулька 25 цнт. — Разом **$6.75**

Імена тих жертводавців прошу помістити в Вашій часописи. — З глубоким поважанєм, **Василь Дзюбатий.**

295. Анн Арбор, Міш. Теодор Гапа на Фонд визволеня України, для потерпівших братів і сестер в старім краю **$2.00**

296. Сан Франціско, Кал. М. Томаш на Фонд Визволеня України **$1.00**

297. Байон, Н. Дж. Збірка на вічу, що відбуло ся дня 14. марта б. р., виносила $18.72; розходи виносили $2.10. — Остало **$16.62**

Сю квоту приніс до адмінїстрації „Свободи" п. Михайло Пасїчник.

Сума оголошена в сїм числї „Свободи" виносить $43.37. Оголошено в ч. 39. „Свободи" $5.189.26.

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $5.232.63.

ПОЛЕ ЮДИ.

Над Єрусалимом спустила ся страшна темна ніч — повісив ся Юда. В горах стогнав вітер, усюди розлягла ся непроглядна темнота, а воздух став тяжкий мов камінь.

Люди сховали ся в хатах, верблюди ховали голови в пісок, як би чули, що незадовго завиє страшна буря та громи почнуть бити.

Юда повісив ся на полі, купленім за 30 срібняків, котрі взяв за зраду. Коли звичайний самоубийник накладає на себе руки, то тїло його ховають милосерні люди. Не так було з Юдою, — тїло його прорвало ся на серединї і вся утроба звісила ся.

А бурлива ніч ще гірше стемнїлась над гидким трупом зрадника. Темно було кругом нього, як у могилї, і страшний сморід розходив ся на всї сторони.

Коли розвиднювало ся і буря стихла, вітер ще колисав висїльника, а люди здалека зі страхом глядїли на нього і втїкали.

Покинутий усїми довго висїв труп. Чорна кров капала на випавшу утробу. Кругом не остало ся нї одного живого сотворіня, навіть черви гидили ся страшного корму, навіть мухи не лїтали над запеклою кровю його тїла.

Тодї стада ворон, що летїли з заходу, спустили ся на голову і нагі плечі Юди. Вони клювали його чорними дзюбами, а повішений колихав ся під їх ударами як живий. Вони клювали його живіт і пили чорну кров та поганий гній, І упав на них страшний проклїн Божий. Вони піднялись у воздух і мучені судорогами полетїли над землю. А як летїли, з горла їх капала кров і гній на землю, бо недопустив Бог, аби тїло зрадника стало їх кормом. Страшно кракаючи, летїли ворони і де падали каплї гною Юди, там родив ся з р а д н и к н а р о д н и й!

І горе! На бідний наш край падали каплї крови Юди густим дощем. Не вжеж-ж ти, дорога Вітчино, вічно будеш полем Юди?

Сьвятозор Ванівський.

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКР. НАР. СОЮЗА!

ПОДЯКА.

Я Феня Кертичак в Ашлей, Па., складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза, а также всїм членам У. Н. Союза за отриману запомогу в квотї $1.000 по моїм мужеви бл. п. Николаеви Кертичак, членови 278 відділу У. Н. С. в Вілксбері, Па. З тої нагоди я кличу зі щирого серця до всїх Русинів і Русинок: Вступайте громадно в члени У. Н. Союза, а не пожалуєте, бо то одинока наша правдива українська запомогова орґанізація на чужій земли для вдів і сиріт по померших її членах. Отож дай, Боже, щоби не було в Америцї анї одного Русина-Українця, який не був би членом Українського Народного Союза в Америцї.

Желаю щастя і здоровля всїм членам У. Н. Союза і його Вп. Урядникам.

Феня Кертичак.

ВОЄННІ ЖАРТИ.

РОЗМОВА ПРО ВІЙНУ.

(Правдиве).

Г р и н ь к о: Видите, Москалї вже на угорськім боцї і незадовго будуть в Будапештї!

Ю р к о: О, не так то легко! Мусїли би насамперед Австрійцї полонити їх, щоби вони дістали ся до Будапешту.

АМЕРИКАНСЬКА БЕЗСТОРОННІСТЬ.

(Правдива розмова в Ню Йорку про безсторонність Злучених Держав).

Н і м е ц ь (до Анґлїйця): Відки ідеш?

А н ґ л ї є ц ь: З церкви; ми нинї молили ся цїлу годину, щоби в Европі настав мир.

Н і м е ц ь: О, я знаю вашу молитву! Шість днів і 23 години в тижни посилаєте до Европи кулї і гармати, а одну годину молите ся, щоби там настав мир!

МИКОЛА МИКОЛАЄВИЧ.

Я к и м: Чи ти видів, Демку, які довгі ноги має головний російський командант великий князь Микола Миколаєвич?

Д е м к о: Видів в „мувінґ пікчері"! Він ти як сяде на коня, то ноги по земли волочить.

Я к и м: Так 'го Бог покарав за гріхи царського роду.

Д е м к о: Але, говори, покарав! То Господь Бог змилосердив ся над ним, аби на весну міг добре втїкати з Галичини...

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всї оголошення (адвертайзменти), поміщені в „Свободї", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєсь ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободї" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовлення до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

Як би Ви не купили собі календаря У. Н. Союза на 1915-тий рік, а хотїли иншою дорогою набути тих відомостий, які є в календари, то Ви мусїли би справити собі цїлу бібліотеку, яка коштувала би кількадесять долярів і за відомостями в тій бібліотецї мусїли би Ви шукати цїлі роки.

Чиж не лїпше купити собі календар У. Н. Союза на 1915-тий рік за 50 центів, а з почтою 60 ц. і за ті мізерні гроші мати все разом вибранє, зібране гарно, коротко, ясно?!

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА! СКЛИКУЙТЕ ВІЧА В СПРАВІ ВОЄННОЇ ЗАВЕРУХИ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ!

КНИЖКА ДО МАСОВОГО ШИРЕНЯ.

На днях появила ся брошура д-ра Семена Демидчука під наголовком: **„Не скує души живої"**. В брошурі обговорюєть ся наші національно політичні стремлїня підчас теперішної війни. Написана популярно й приступно, тому надаєть ся до читаня для найширших верств нашої суспільности. Цїна брошури є дуже низка, бо лише 15 центів, а на почтову пересилку треба додати 2 центи. Оплату можна висилати почтовими марками. Весь дохід призначений на Фонд визволеня України. Брошура вийшла накладом „Бюра Делеґації Головної Української Ради" з Відня при 83 Grand Str., Jersey City, N. J. і там можна її набути. Хто бере в розпродаж понад 100 примірників, дістає відповідний рабат.

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

—o—

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (єгри)
у. = улани
д. = драгони
а. = артилерія (полева)
а. гн. = артилерія гінна
а. гір. = артилерія гірська
а. кр. = артилерія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = пionіри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєві оборони)
у. л. = улани ляндвери
а. л. = артилерія ляндвери
г. л. = гавбиці ляндвери
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), баталіон або дивізію.

—o—

(Дальше).

Листа утрат ч. 95
видана 6. січня 1915.

УБИТІ:

Новачик Адам, 95 п. (20—24. XI. 1914)
Огродник Метолій, 95 п. (18—24. XI. 1914)
Островський Михайло, 10 п. (1. XI, 1914)
Паскарик Василь, 95 п. (19. XI. 1914)
Пастерняк (інф.), 95 п., 10 комп. (пад. 1914)
Петрач Петро, 58 п. (пад. 1914)
Петрик Андрій, 10 п. (28. XI, 14)
Підборозний Михайло, 10 п. (1. XI. 1914)
Півхлопок Йосиф, 10 п. (2. XI. 1914)
Підлубний Іван, 95 п. (23. XI. 14)
Піпський Петро, 10 п. (27. X. 14)
Побігун Іван, 95 п. (пад. 1914)
Постерняк (інф.), 95 п., 10 комп. (пад. 1914)
Прокопський Станислав, 10 п. (1. XI, 1914)
Просіцький Михайло, 10 п. (1. XI, 1914)
Примак Олекса, 10 п. (27. X. 14)
Пудлик Никола, 10 п. (вер. 1914)
Пилип Михайло, 10 п. (1. XI, 14)
Рахвал Іван, 10 п. (1. XI. 1914)
Равлів Михайло, 95 п. (19. XI, 1914)
Репіх Петро, 10 п. (1. XI. 1914)
Рубаха Михайло, 10 п. (1. XI, 14)
Ридер Йосиф, 10 п. (22. X, 1914)
Рикета Петро, 95 п. (24. XI, 14)
Рознар Йосиф, 10 п. (1. XI. 14)
Савчук Іван, 95 п. (пад. 1914)
Савчак Іван, 10 п. (23. X, 1914)
Сидор Йосиф, 10 п. (27. XI. 1914)
Сідик Григорій, 95 п. (19. XI, 14)
Сільник Никола, 10 п. (22. X. 14)
Сінгер Павло, 10 п. (вер. 1914)
Скотницький Матвій, 95 п. (пад. 1914)
Сліпенький Василь, 95 п. (пад. 14)
Сміґель Іван, 10 п. (1. XI, 1914)
Смоляк Михайло, 95 п. (23. XI. 14)
Сопотюк Д., 1 п., 16 комп. (26. XI—4. XII, 1914)
Стахів Михайло, 95 п. (23. XI, 14)
Станкевич Михайло, 10 п. (28. XI. 1914)
Татарчин Андрій, 10 п. (28. XI, 1914)
Токирка Михайло, 10 п. (1. XI, 14)
Товпига Никита, 95 п. (19. XI, 14)
Туранський Михайло, 95 п. (23. XI, 1914)
Турун Іван, 10 п. (1. XI, 1914)
Тихоцький Іван, 10 п. (27. XI, 14)
Фалох Теодор, 95 п. (пад. 1914)
Федькович Дмитро, 10 п. (1. XI, 1914)
Фейдаш Михайло, 10 п. (1. XI, 1914)
Фіолковський Юрко, 95 п. (пад. 1914)
Франчак Йосиф, 95 п. (19. XI, 14)
Хархан Василь, 10 п. (1. XI, 14)
Харишин, 95 п., 6 комп. (20—24. XI, 1914)
Хома Григорій, 10 п. (27. X, 14)
Хома Григорій, 10 п. (1. XI, 1914)
Храпик Андрій, 10 п. (1. XI, 14)
Цеглецький Іван, 95 п. (20—24. XI, 1914)
Цоченко Василь, 95 п. (20—24. XI, 1914)
Цьвяк Онуфрій, 95 п. (24. XI, 14)
Цицик Іван, 10 п. (1. XI, 1914)
Чемерис Юрко, 10 п. (18. X, 14)
Чініх Василь, 10 п. (27. X, 1914)
Шевців Йосиф, 95 п. (20—24. XI, 1914)
Шевчук Іван, 95 п. (24. XI, 14)
Школик Михайло, 10 п. (1. XI, 1914)
Шпак Михайло, 95 п. (18—24. XI, 1914)
Шпеґ Никола, 10 п. (18. X, 1914)
Шпук Йосиф, 10 п. (28. XI, 1914)
Шибяк Франко, 10 п. (28. X, 14)
Юрчишин Йосиф, 10 п. (1. XI, 1914)
Яблонський Йосиф, 95 п. (19. XI, 1914)
Ягода Никола, 95 п. (20—24. XI, 1914)
Яворський Теодор, 10 п. (1. XI, 14)

РАНЕНІ:

Адамик Ярослав (кад.), 58 п.
Бабяк Петро (кад.), 95 п.
Віґус Петро (ляйтн.), 95 п.
Похович Ґнат (кад.), 10 п.
Мелюзин Йосиф (кад.), 55 п.
Момрик Антін (кад.), 95 п.
Рахмістрюк Вол. (оберляйтн.), 10 п.
Аморович Станислав, 10 п.
Андрійчук Гнат, 95 п.
Антонів Блажко, 95 п.
Антонюк Стефан, 95 п.
Байґер Михайло, 10 п.
Байсарович Іван, 95 п.
Балас Антін, 10 п.
Банас Матвій, 10 п.
Банат Франко, 10 п.
Баран Олекса, 10 п.
Баран Андрій, 10 п.
Баран Дмитро, 10 п.
Баран Прокіп, 95 п.
Баранюк Онуфрій, 95 п.
Батицький Семен, 10 п.
Базюк Володислав, 95 п.
Белзецький Йосиф, 55 п.
Берчовський Іван, 95 п.
Березовський Маріян, 95 п.
Березовський Володислав, 10 п.
Бездушний Андрій, 95 п.
Білик Василь, 10 п.
Білинський Войтко, 95 п.
Блажковський Йосиф, 10 п.
Блюй Тома, 10 п.
Бобко Андрій, 10 п.
Бочар Петро, 10 п.
Бочар Войтко, 95 п.
Боднар Петро, 10 п.
Боднарчук Петро, 95 п.
Боднарчук Стефан, 95 п.
Богачевич Станислав, 10 п.
Бойчук Петро, 58 п.
Бойко Данило, 95 п.
Болібрух Никола, 95 п.
Бородиця Юрко, 95 п.
Борон Франко, 10 п.
Борсук Андрій, 10 п.
Божик Іван, 95 п.
Братусь Никола, 10 п.
Бровпняк Войтко, 10 п.
Брилінський Михайло, 10 п.
Буґера Йосиф, 95 п.
Бульбяк Ілько, 95 п.
Бурак Антін, 10 п.
Бурдяк Антін, 10 п.
Бурлак Іван, 95 п.
Б...иновський Антін, 10 п.
Било Онуфрій, 95 п.
Вацлавів Остап, 95 п.
Вайда Семен, 10 п.
Вайда Валентин, 10 п.
Вандас Антін, 10 п.
Вандасевич Франко, 10 п.
Вандзура Михайло, 95 п.
Варварин Михайло, 95 п.
Вонсович Антін, 10 п.
Васильчук Данило, 95 п.
Василевський Юрко, 10 п.
Васплів Гнат, 95 п.
Василик Стефан, 95 п.
Вонтробський Йосиф, 10 п.
Венґер Яків, 95 п.
Верхоляр Роман, 95 п.
Вільчар Йосиф, 10 п.
Вінчура Михайло, 10 п.
Вінярський Іван, 95 п.
Вітовський, 95 п. (10 комп.)
Влох Іван, 10 п.
Войцьо Іван, 10 п.
Войнар Йосиф, 10 п.
Войнар Петро, 10 п.
Войнарович Войтко, 10 п.
Войновський Станислав, 10 п.
Войташик Франко, 10 п.
Войтович Авксентій, 10 п.
Войтович Іван, 10 п.
Войтович Стефан, 10 п.
Войтович Василь, 10 п.
Воєвода Андрій, 10 п.
Воленик Йосиф, 10 п.
Вовчук Стефан, 95 п.
Вовк Антін, 10 п.
Вовк Андрій, 10 п.
Вротняк Никола, 10 п.
Видринський Павло, 10 п.
Висоцький Григорій, 10 п.
Габко Йосиф, 10 п.
Гайдук Іван, 10 п.
Галик Станислав, 10 п.
Галик Іван, 10 п.
Ганусяк Стефан, 95 п.
Ганич Григорій, 10 п.
Ганяк Михайло, 10 п.
Ганяк Никола, 10 п.
Гарага Юрко, 95 п.
Гарасим Остап, 95 п.
Гарасимів Андрій, 95 п.
Гарасимів Йосафат, 58 п.
Гавдьо Стефан, 10 п.
Гентош Михайло, 10 п.
Гербут Іван, 10 п.
Гимічак Теодор, 10 п.
Гливяк Петро, 10 п.
Гоц Йосиф, 10 п.
Годновський Іван, 10 п.
Гоголь Василь, 95 п.
Голінатий Захар, 95 п.
Голодрига Фердинанд, 95 п.
Голота Яків, 10 п.
Голубець Семен, 10 п.
Гоц Мартин, 10 п.
Горак Теодор, 10 п.
Горник Стефан, 95 п.
Горош Павло, 10 п.
Ровенка Григорій, 95 п.
Грабовецький Йосиф, 58 п.
Григорчук Танас, 95 п.
Грицак Василь, 58 п.
Грицак Іван, 95 п.
Грицевич Петро, 10 п.
Гуцул Петро, 95 п.
Гуменчук Кипріян, 95 п.
Гусяк Ілько, 10 п.
Гипчак Стефан, 10 п.
Ґарків (інф.) 95 п. (10 комп.)
Ґаворецький Михайло, 10 п.
Ґемальський Франко, 10 п.
Ґерґель Ілько, 10 п.
Ґладиш Гнат, 10 п.
Ґладиш Яків, 10 п.
Ґловак Михайло, 95 п.
Ґловіцький Альбін, 95 п.
Ґловоцький Йосиф, 95 п.
Ґлушак Михайло, 10 п.
Ґнира Іван, 10 п.
Ґратковський Петро, 10 п.
Ґратковський Теодор, 10 п.
Ґудзій Теодор, 10 п.
Ґураш Прокіп, 95 п.
Ґушоватий Стефан, 95 п.
Дацко Василь, 10 п.
Дацко Петро, 10 п.
Далібожик Дмитро, 58 п.
Данчак Стефан, 10 п.
Данчук Теодор, 10 п.
Даневич Олекса, 10 п.
Данилюк Володислав, 95 п.
Данилик Петро, 95 п.
Данилишин Михайло, 95 п.
Даз Яків, 10 п.
Дейкало Данило, 95 п.
Делявський Стефан, 95 п.
Дельманович Андрій, 10 п.
Денис Петро, 10 п.
Дерей Атанас, 95 п.
Деркач Михайло, 95 п.
Длябоґа Юрко, 10 п.
Дмитрів Никола, 10 п.
Дмитрик Сава, 10 п.
Домарацький Йосиф, 10 п.
Домбровський Петро, 10 п.
Домський Володислав, 95 п.
Доскоч Володимир, 10 п.
Довгошия Василь, 95 п.
Драґуш Петро, 10 п.
Дроботій Лука, 10 п.
Дрогомирецький Петро, 95 п.
Дрозд Йосиф, 10 п.
Друпко Дмитро, 10 п.
Дуб Рудольф, 10 п.
Дубчак (інф.), 95 п. (10 комп.)
Дубковський Іван, 58 п.
Дубик Іван, 10 п.
Дунець Стефан, 10 п.
Дунський Іван, 10 п.
Дурись Іван, 10 п.
Дутчин Василь, 95 п.
Дутка Кирило, 95 п.
Дутко Василь, 10 п.
Двашків Йосиф, 55 п.
Двірник Петро, 95 п.
Дволінський Петро, 95 п.
Двуліт Михайло, 10 п.
Дидик Іван, 10 п.
Дикун Василь, 95 п.
Димінський Станислав, 10 п.
Диркач Антін, 10 п.
Дациак Петро, 95 п.
Дзембой Маріян, 10 п.
Дзюра Петро, 10 п.
Дзіора Дмитро, 95 п.
Дзвінецький Дмитро, 95 п.
Єдинак Михайло, 10 п.
Жаровський Михайло, 95 п.
Жупацький Іван, 10 п.
Журавський Йосиф, 10 п.
Журавський Кароль, 10 п.
Жилавий Вітольд, 95 п.
Жирун Іван, 58 п.
Заблоцький Андрій, 10 п.
Задолиний Григорій, 10 п.
Загайко Іван, 95 п.
Заяць Іван, 10 п.
Запоточний Михайло, 95 п.
Запоточний Стефан, 95 п.
Завадський Іван, 10 п.
Завідлак Петро, 10 п.
Зелінський Франко, 95 п.
Земянський Іван, 10 п.
Зьобровський Кароль, 95 п.
Золотий Павло, 95 п.
Зубеляк Іван, 10 п.
Зубеляк Іван, 10 п.
Зуляк Прокіп, 95 п.
Зварич Петро, 95 п.
Ільків Андрій, 95 п.
Ільочанський Йосиф, 95 п.
Ілик Іван, 10 п.
Інґльот Стефан, 10 п.
Іванчук Михайло, 10 п.
Іваницький Іван, 10 п.
Івасько Онуфер, 10 п.
Івануса Никола, 10 п.
Іванишин Михайло, 95 п.
Качан Михайло, 10 п.
Качмар Іван, 10 п.
Качмар Никола, 10 п.
Качмарський Войтко, 10 п.
Качмарський Іван, 10 п.
Качмарський Михайло, 10 п.
Качурик Йосиф, 10 п.
Кашицький Михайло, 10 п.
Капель Адам, 10 п.
Кардасінський Михайло, 10 п.
Кащишин Михайло, 95 п.
Кашовський Петро, 10 п.
Казимирів Омелян, 10 п.
Кабуз Семен, 10 п.
Керунчак Остап, 95 п.
Кий Михайло, 10 п.
Киндибалюк Стефан, 95 п.
Кіпіш Йосиф, 10 п.
Клямра Василь, 10 п.
Клічук Стефан, 95 п.
Климковський Гнат, 10 п.
Климович Станислав, 10 п.
Климюк Іван, 58 п.
Климів Теодор, 95 п.
Кміт Дмитро, 10 п.
Коцьолко Йосиф, 10 п.
Коцила Стефан 10 п.
Кочор Михайло, 95 п.
Колісник Дмитро, 95 п.
Колцешка Стефан, 95 п.
Колода Теодор, 10 п.
Колодій Іван (інф.), 10 п.
Колодій Іван (рез.), 10 п.
Колодій Никола, 10 п.
Команецький Петро, 95 п.
Комаровський Дмитро, 10 п.
Комісар Олекса, 10 п.
Комік Стефан, 10 п.
Копко Андрій, 10 п.
Копитко Іван, 10 п.
Корінович Лев, 95 п.
Король Михайло, 95 п.
Кос Матій, 10 п.
Кость Антін, 10 п.
Кость Василь, 10 п.
Косяк Іван, 10 п.
Косик Михайло, 10 п.
Кот Григорій, 10 п.
Ковальчук Петро, 10 п.
Ковалишин Стефан, 95 п.
Ковало Никола, 10 п.
Ковальський Михайло, 10 п.
Козак Василь, 10 п.
Козак Володислав, 95 п.
Козьоринський Іван, 10 п.
Красота Стефан, 10 п.
Крет Григорій, 10 п.
Крет Михайло, 10 п.
Кріль Іван, 10 п.
Кріль Володислав, 10 п.
Кровяк Йосиф, 10 п.
Бручиковський Августин, 10 п.
Бриськів Іван, 95 п.
Брижановський Лев, 10 п.
Кшика Стефан, 95 п.
Куцаб Василь, 10 п.
Кучмій Прокіп, 95 п.

(Дальше буде).